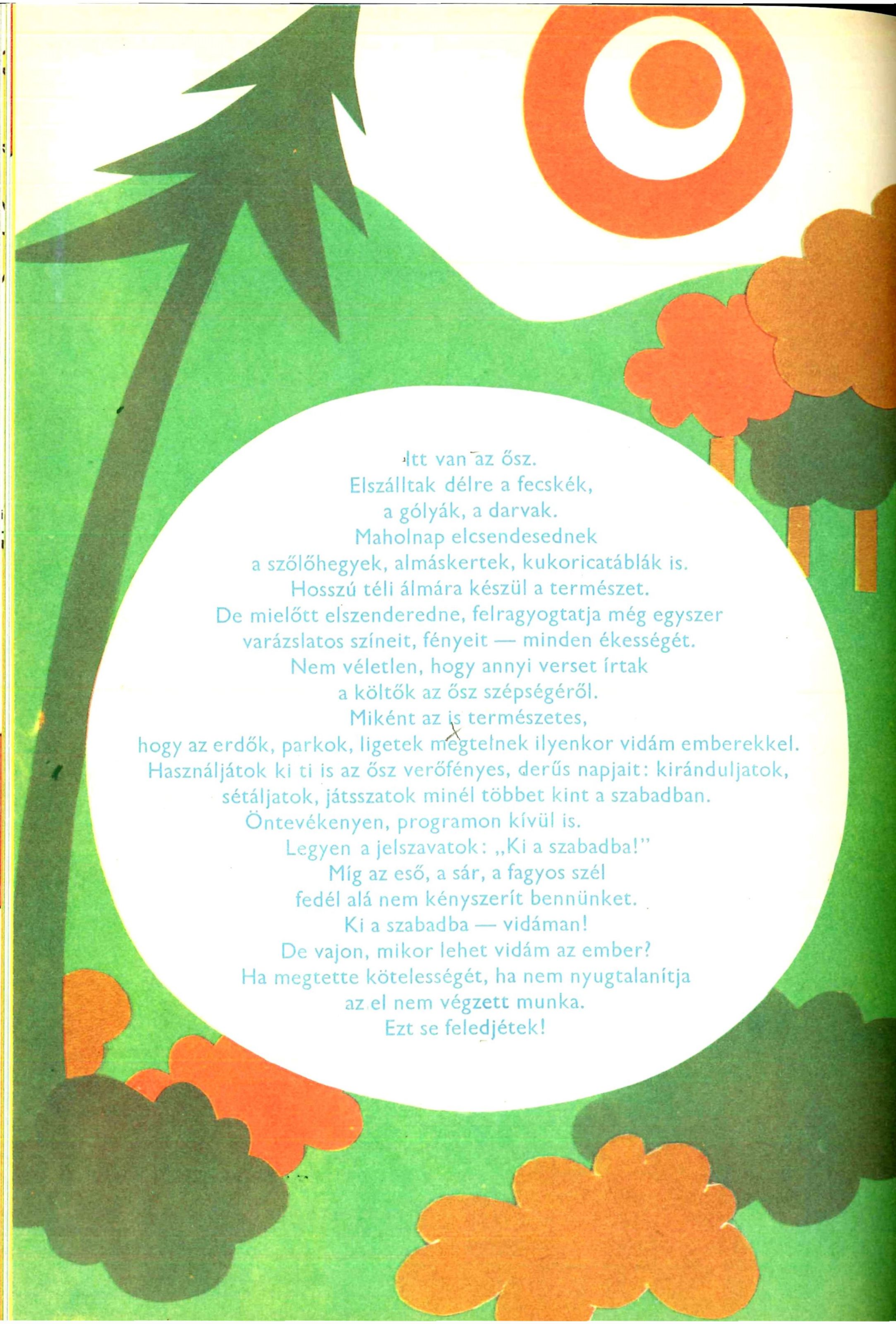

kisdobos

1976. OKTÓBER

Itt van az ősz.
Elszálltak délre a fecskék,
a gólyák, a darvak.
Maholnap elcsendesednek
a szőlőhegyek, almáskertek, kukoricatáblák is.
Hosszú téli álmára készül a természet.
De mielőtt elszenderedne, felragyogtatja még egyszer
varázslatos színeit, fényeit — minden ékességét.
Nem véletlen, hogy annyi verset írtak
a költők az ősz szépségéről.
Miként az is természetes,
hogy az erdők, parkok, ligetek megtelnek ilyenkor vidám emberekkel.
Használjátok ki ti is az ősz verőfényes, derűs napjait: kiránduljatok,
sétáljatok, játsszatok minél többet kint a szabadban.
Öntevékenyen, programon kívül is.
Legyen a jelszavatok: „Ki a szabadba!"
Míg az eső, a sár, a fagyos szél
fedél alá nem kényszerít bennünket.
Ki a szabadba — vidáman!
De vajon, mikor lehet vidám az ember?
Ha megtette kötelességét, ha nem nyugtalanítja
az el nem végzett munka.
Ezt se feledjétek!

Simon István versei

Vadludak

Madarat a tolláról ismered föl —
tartja régtől a köztudat;
de nem láttam én még közelről
soha egyetlen vadludat.

Nem ácsorgott a bűzlő ketrec
ganajában, mint a csibe.
Még úgy se láttam, soha egyes
példányként, még röpülni se.

Angyalárnyék volt csak a nádnép,
minden szárnyas madár-jele:
előre nyúlt nyak s fakanálként
a két lába hátrafele.

Így ismertem, mert a valódi
valójában nem él külön.
Szállnak az ég sereghajtói
váltva egymást az élükön.

Két szárnnyá összerendeződik
elsuhanni együttesen.
Sötétedés után is mindig
a hangjáról megismerem.

Egy ékként száll a bennem élő
kiirthatatlan sok madár,
kikre fegyver is fölfelé lő
kényszerből és mikor talál:

mintha egy toll hullna alattuk
csak ellibegve, de vonul,
röpül tovább az örök vadlúd
együtt elfogyhatatlanul.

Hideg reggel

A ház előtt verébsereg
fürdik már a keréknyomban,
alma látszik levél helyett,
az is itt-ott földre pottyan.

Áll még kitartón a nyárfa,
de naponként lassan sárgul
s hull az út hideg porába
levele, a szívformájú.

Nem tudom, mi történt velem,
van ebben valami kedves,
amíg nézem, önkéntelen
odanyúlok a szívemhez.

Martonné Homok Erzsébet

A torokgyík és a petróleum

Heinzelmann Emma rajza

Az én gyerekkoromban ritkán vitték a beteg gyereket orvoshoz. Annál többször a kuruzslókhoz. Gyerekre, emberre, állatra „ráolvasni", hókuszpókuszok között mindenféle füvekből orvosságokat, italokat főzni — ez volt a kuruzslók mestersége. Hogy használt-e? A betegség súlyosságától vagy a véletlentől függött. Mindenesetre a tudatlan nép sokszor jobban hitt egy ilyen gyógykezelésben, mint az orvoséban. No meg a szegénység is rávitte az embereket arra, hogy a javasasszonytól kérjenek tanácsot, ne a drága — városi — orvostól. Nálunk a faluban volt egy hivatásos „kenőasszony" is. Úgy hívták: Racka Panna.

Pannát leginkább olyan betegekhez hívták, akiknek a derekába, lábába vagy karjába bújt a nyavalya. És tudott is segíteni, mert a sorozatos kenés és masszírozás után elmúlt az említett testrészekből a fájdalom.

Ez a gyógyítási mód nagyon egyszerű volt, és nem drága. Egy kis ez-az, élelem, érthető hát, hogy mifelénk Panna néne nagyon népszerű asszony volt.

Ha beteghez hívták, először kikérdezte őket, hol fáj, majd kitapogatta a beteg testrészeket, és egy kanál zsírt kért meg ecetet. A kettőt összekavarta, és a kezére kente, mintha kesztyűt húzott volna. Erős karú asszony volt, mert a betegek nyögdécselve izzadtak a markában. A fájós testrészt is bekente ecetes zsírral, és addig gyúrta, gyömöszölte meg simogatta, amíg a kezéről is beitta a beteg teste a kenőcsöt. A kezelés után ecetes törülközőbe pólyázta a beteg kezet vagy lábat, derekat, kétóránként borogatta, és néhány nap alatt talpra állította a reumás betegeket. Hogy a felsorolt kezelési módszerein kívül volt-e még más tudománya, én azt nem tudhatom. Ha volt is, el nem árulta senkinek.

Iskoláskorom előtt történt velem is, hogy beteg lettem. A tavasz elején voltunk még, és édesszülém korán reggel elment hazulról. Úgy tudom, árpát vetettek János bátyjával (édestestvére), mert édesapám a fogságból még nem került elő.

Reggel még nem is éreztem a torkomban semmi rosszat, csak fáztam, vagy mi a csuda volt velem. Gubbasztva ültem a fal mellett, ahová a nap legjobban odavágott fényes sugarával.

Délben, amikor anyánk megjött a határból, már a kemencepadon feküdtem, és nyitott szájjal kellett kapkodni a levegőt. A nyelvem is megdagadt, vagy csak úgy gondoltam, mert nem bírtam egy hangot se kinyögni.

Édesszülénk Márit szalajtotta Racka Pannáért. Nem messze laktak, jött is nyomban. Mári útközben elmondta neki, hogy a torkom fáj, nehezen nyelek. Tőlem nem is kérdezett semmit, csak széthúzta a számat, belenézett, majd egy kis petróleumot kért.

„Ugyan minek az? — gondoltam. — Csak nem akar megégetni, mint a boszorkát szokás?"

Mert akkoriban a babonaság még ott élt közöttünk. Ha egy macska keresztbe szaladt az úton valaki előtt, nem is volt valódi macska, hanem csakis boszorkány lehetett. Ha még ráadásul fekete is volt, a szegény állatot addig hajszolták, amíg el tudták fogni, és petróleummal leöntve elégették. Ezért gondoltam hát rögtön a boszorkaságra.

Panna nénémnek azonban esze ágában sem volt meggyújtani a petróleumot. Ehelyett egy evőkanalat és három kockacukrot kért. Én meg, mint az áldozat, a szememmel követtem minden mozdulatát. A kockacukrot a kezembe nyomta, a kanálba öntött petróleumot kézbe fogva, fölém hajolt.

— No, kis szolgám, nyisd csak ki a szádat, meglátod, mit adok — mondta, egészen az arcomhoz hajolva.

Dehogyis nyitottam ki a számat, inkább összeszorítottam, hogy fogaim csikorogtak, mintha apró kavicsokat rágtam volna, és hátráltam a felém hajló arc elől. Mert a Panna néne arca nőttön-nőtt, és akkora lett, mint egy kocsikerék, millió ráncával és barázdájával. A petróleumos kanalat tartó keze meg akkora, mint a kenyérsütő lapát.

— Ne, nem akarom! — szerettem volna mondani, de hang nem jött a torkomon. Két kezemet arcom elé kapva, hasra vágtam magam a kemencepadkán.

— Fogjátok le, Örzsi, de szaporán! — rendelkezett a kenőasszony türelmetlen hangon. — Lehet, hogy egy óra múlva késő lesz, megfullad a gyerek, ha sokáig konokoskodik.

Nem bántam én, akármit mondott a Panna néne, csak kapálóztam a markoló kezek között. Anyánk lefogott, és én láttam ijedt, könnyes szemét. Egy testvérkém előttem már meghalt torokgyíkban, nagyon is értett hát a szóból, mit jelent az, ha egy óra múlva megfulladhatok én is. Fogott Mári néném is. Két karja, akár a vaskapocs ölelt vállon, még hadonászó két kezemet is leszorította. Mihály bátyám meg a lábamat fogta. Juli húgom elkerekülő szemével, ijedt, pufók arcával állt a szoba közepén, és szájába dugva két ujját, biztosan azt gondolta: „No, a Bözsinket most elevenen nyúzzák meg." Fogott a Kismama is, de nem a kezével. Könyörgőn rám függesztett meleg barna szemével, a szép szavaival, ahogy szólt:

— Böskénk, no, fogadj szépen szót, hiszen nem bánt senki. A torkod fáj, és azért kell meginni azt a kiskanál petróleumot, hogy meggyógyulj.

Panna néném szava fogott a legjobban, Kismama mindig igazat mond, sose állított valótlant. Ha ő mondja, hát akkor biztosan nem azért öntik belém a petróleumot, hogy utána úgy égessenek, mint a lámpát. Anyám ugyanis sokszor zsörtölődött, ha znéneim nagyon kihajítva égették a lángot. Szerettem volna megkérdezni, talán lámpát akarnak-e csinálni belőlem, ha már nem vagyok boszorkány, mert a hangomat akkor már megette a torokgyík.

— No, nyisd ki a szádat, csak egy kicsikét! — kérlelt megint Kismama, és a sok munkától érdes bőrű, de nagyon érzékeny ujjaival a számat szétnyitotta. Én meg dehogyis tudtam vele ellenkezni, mikor olyan szépen kért. A hangja szebb volt az angyalok énekénél is. Olyan volt, mint a mezőn a pacsirták dala, mikor az érkező napsugaras reggelt köszöntik.

— Buh! — rázkódtam meg a torkomba csurgatott petróleumtól, és önkéntelen mozdulattal kaptam ki a hátrahajlított fejemet Kismama két kezéből. Nem azért, mert az olaj égette a nyeldeklőm, a szám meg tele lett parázzsal, hanem a rettenetesen émelyítő íz miatt, és ijedten a számba rekedt petróleumot nem kifelé köptem, hanem befelé nyeldestem nagy igyekezettel. Így is jutott a kanálból kifelé is, a blúzom elejére, kicsi kötényjémre. Még hetek múlva is éreztem émelyítően büdös szagát, hiába mosta ki őket Mári néném hamus lúgban, beitta magát ez a ruhába és az emlékeimbe, hosszú időre.

A gyógykezelés után minden erőm elhagyott. Ágyba fektettek, egész testem rázkódott az undortól, de a torkomban lapuló betegség miatt sem tudott kijönni belőlem. Pedig de szerettem volna a „gyíkkal" együtt a petróleumot is kiköpni.

Panna néne estig ült anyánkkal az ágyam mellett, kapkodok-e még levegő után, ami azt jelentette: élek még.

Hát éltem, másnap, harmadnap is, és azután még sok-sok éveket a számban megrekedt petróleum keserves ízével, amit a rám következő élet tett még keserűbbé, az elviselhetetlen nehéz évek alatt. Ám a torokgyíkkal többé nem találkoztam.

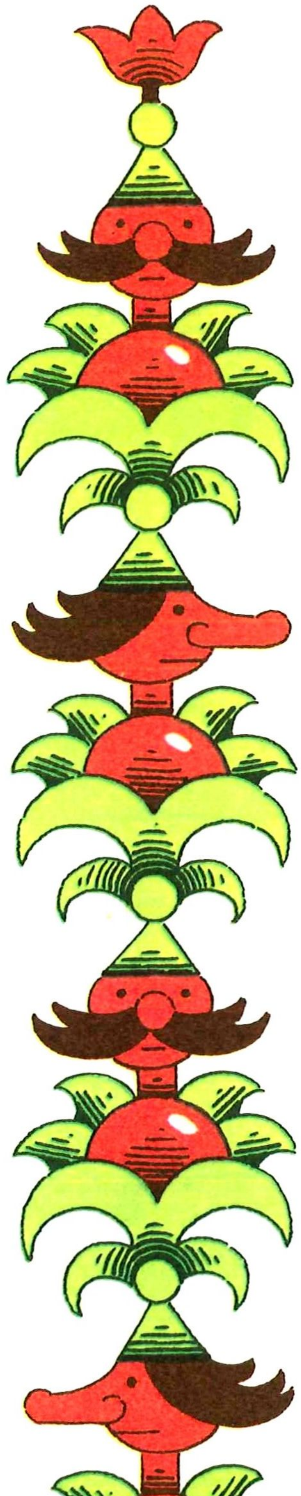
Később, felnőtt koromban is sokat gondolkoztam azon, Racka Panna hol tanulta a tudományát, hogy a torokgyíkot, ami csúnya betegség volt, így is lehet gyógyítani. Az írástudatlan asszonyt vajon a nyomorúság tanította-e meg arra, hogy felfigyeljen bizonyos dolgokra, vagy különös adottsága volt a gyógyításra, s ki tudja, talán nagyszerű orvos válhatott volna belőle, ha módjában áll tanulni.

Nagy Katalin

Mini mese

Kiskoromban sokmindentől féltem: szellemektől, sárkányoktól, boszorkánytól, lidérctől — mindentől, ami nincs. Ezekkel könnyen ijesztgettek a nagyobbak, mert nem ellenőrizhettem, hogy bántanak-e igazán. Mert a drótostóttól megkérdeztem, hogy tényleg elvisz-e engem, és hová megyünk. Róla is azt mondták, azért járja a falut, hogy összeszedje a rossz gyerekeket. Az, hogy drótozza, foltozza a rossz edényeket, csak ürügy; alkalom a gyerek-szerzésre. Ezért aztán — amikor nálunk dolgozott — megkérdeztem, hogy tudjam mégis, mire számíthatok. Azt felelte, isten őrizz, van őneki elég baja, hét gyereke. Azért járja a világot, hogy azoknak keresse a kenyeret, pont én hiányzom neki, nohiszen! Ha már gyereket vinne haza, kedves-szépet keresne, nem olyan butát, mint én. Úgyhogy a drótos-tóttól nem is féltem tovább.

Akkor következett a pince. Azt mondták a nagyobbak, a rossz gyereket pincébe szokás zárni. Elhittem. Rögtön oda is költöztettem a mi pincénkbe az összes szellemet, sárkányt, lidércet. Valahol csak lakniok kell, a pince meg úgyis sötét, nyirkos, van benne meztelen csiga is; éppen nekik való hely. Így legalább együtt volt minden, amitől félhettem. El is kerültem messzire, inkább körbe gyalogoltam az egész gazdasági udvart, csakhogy ne kelljen elmennem az ajtaja előtt. Anynyira féltem, hogy megmondani se mertem senkinek azt, hogy félek. Csak keseregtem magamban, amikor nagyanyám gyanútlanul leküldött a pincébe krumpliért, zöldségért. Kaptam a macskámat, hogy mégse legyek egyedül. Szegény macska utált velem jönni, nem csoda! Egyszer, amikor feljött a talajvíz a pincénkbe, azt gondoltam, az is azért van, mert fürödni akarnak a gonoszok. Lemerészkedtem vagy két lépcsőnyit, hogy megnézzem mégis. Siettemben-ijedtemben beleejtettem a vízbe a kismacskát. Ezért nyávogott a boldogtalan, valahányszor a pincébe indultunk.

Mindez akkor jutott eszembe, amikor a fiam megkérdezte a napokban, mit tudok a pincéről. Azt hittem, azért kérdi, mert nem tudja. Honnan is tudhatná, a modern bérházban, ahol születése óta lakunk, nincs is pince. Igyekeztem hát elmagyarázni, hogy mi egy igazi pince rendeltetése: ott tárolják a tüzelőt, máshol a zöldségfélét, van boros pince is...

De a fiam azt mondta, nem jól tudom, kifelejtem a fontosat. A pince manapság születésnapi ajándék, az ő csapatuk legalábbis így kapta. Az úttörőmozgalom harmincadik születésnapjára nekik adták az iskola pincéjét. Meszelhették, rendezhették kedvükre. Cipelték a berendezést innen-onnan. Még pót-fuvar is akadt. Amikor az áruházból hozták haza a polcokat, egy néni megkérdezte, nem vinnék e haza az övét is, itt lakik a szomszédban. Hazavitték. A néni talán még azóta is csodálkozik, hogy nem fogadták el az ötforintost, viszont majdnem kiitták a vízcsapot. Pingpongozni máris lehet, mert felszerelés eddig is volt, csak nem tudták hol használni. És táncoltak is már a pincében. Nem, magnó még nincsen, de fütyültek.

És hogy a könyvespolcok ne álljanak olyan kopaszon, ők, a Bartók Béla raj, felcsaptak könyvtáralapítónak. Mindenki visz egy-egy könyvet a magáéból, otthonról, az összesen huszonhét. Beleírják a nevüket és azt, hogy szeretettel adták a könyvtárnak, születése napján. Olvashatja majd az utókor — nemcsak a könyvet, hanem azt is, hogy volt egyszer egy ilyen osztály.

Akármit is mond a fiam, az ő pincéjükben is lesznek sárkányok, boszorkányok; sőt a Nagy Bűbájos és a Föld Szelleme is ott lesz. Ő viszi be éppen. Igaz, ezektől nem lehet félni, mert betűből vannak, meséskönyvbe zárva.

Gál Sándor versei a Csikótánc című kötetéből

Esteledik

Lomb susog a szélben,
Esteledik lassan,
Ég a tűz, ég a tűz,
Ezer szikra pattan.

Fészkén ül a csóka,
Rigópár is alszik,
Csak a tűz lobog még,
Jobbra-balra hajlik.

Nyújtózik a rét is,
Nagy álomra készül,
Nyárutó az ősszel
Halkan összebékül.

Ősz

Elfogytak már
mind a görögdinnyék,
felhőssé értek
a fáradt egek,
sárga lomb lepi
a hegyek gerincét,
s kigurultak a kertből
a káposztafejek.

Szél jár a szántások
barna dombjain,
lassú tehéncsordát
két pásztor terel,
csendes ősz köszön:
nézd csak, mennyi szín,
s a távoli erdő
halkan énekel.

V. Oszejeva

Milyen nap van ma

A szöcske nagyot szökkent és megállt a domb tetején. A napfényben megcsillogtatta zöldszínű hátát. Elégedetten dörzsölte egymáshoz lábait és így szólt:

— Gyö-nyö-rű nap van!

— Utálatos nap! — kiáltotta felé a giliszta és mélyebbre ásta magát a száraz földbe.

— Hogy mondod... U-tá-la-tos? — kapta fel fejét a szöcske. Hiszen egyetlen felhő sincs az égen, ragyog a nap! Mindenki azt mondja, hogy gyönyörű nap van?

— Ez nem gyönyörű nap. Az gyönyörű, amikor köd szitál, eső esik és pocsolyákkal van tele a felázott föld.

A szöcske nem értett egyet a gilisztával. De nem sokáig vitatkoztak, elhatározták, hogy megkérdeznek egy harmadikat, döntsön az. Egy hangya tartott feléjük, hátán fenyőtüskét cipelt. Éppen előttük állt meg pihenni.

— Döntsd el te — fordult hozzá a szöcske — milyen nap van ma — gyönyörű vagy utálatos?

A hangya megtörölte verejtékes homlokát és gondolkodva mondta: erre a kérdésre csak naplemente után tud válaszolni... A szöcske és a giliszta csodálkoztak egy kicsit. De nem tehettek mást, megvárták az estét. Naplemente után elmentek a nagy hangyabolyhoz.

— Nos, milyen nap ez a mai, tisztelt hangya szomszéd? A hangya megmutatta a mély utat, amelyet a hangyabolyban ma épített s a nagy halom fenyőtüskét, melyet ma gyűjtött össze.

— Csodaszép nap! Jól dolgoztam és most már nyugodtan pihenhetek.

Takács Imre

Páskomi lakodalom

A délceg egér-legény,
a bájos egér-leány
a páskom legközepén
lakott az egér-tanyán.

Egymásba szerettek ők
a nyári portyák alatt,
és Minden Egér előtt
jegyezték el magukat.

A délceg egér-legény
hozott egy búzakalászt,
a bájos egér-leány
egy szőke árpakalászt.

És szólt a Kövér Egér
a többi nevében is:
— Te délceg egér-legény,
a család kiházasít.

— Fúrjatok egérlyukat;
lássuk, hogy tudtok-e már
dolgozni nyár közepén,
és lakni tél derekán.

Nyár végén, ősz elején
történt a lakodalom.
A páskom legközepén,
a cserjés domboldalon.

Közel a fertőhöz is,
az öreg erdőhöz is,
a kese rétekhez is,
a gazdag mezőhöz is.

Mindenhez legközelebb,
távol a kúttól csupán,
mert arról rémeseket
mondott a szájhagyomány.

A Legszebb Kövér Egér
zuhant le egyszer oda,
és megtelt izgulókkal
a ritka fa-kaloda.

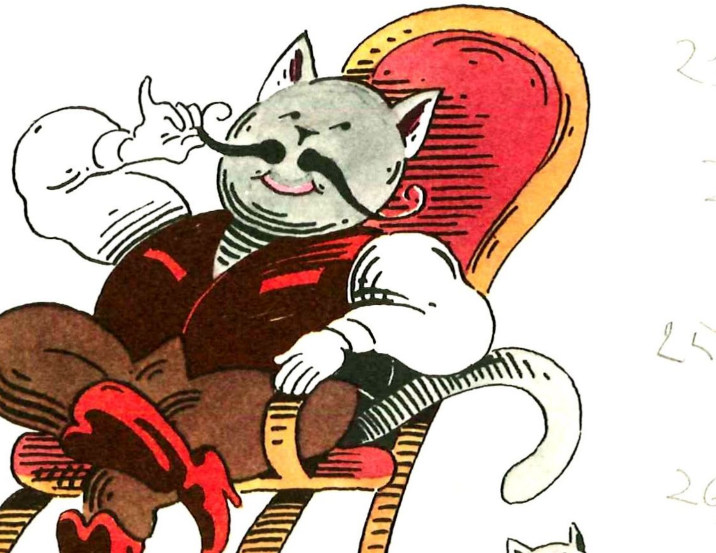
Ó, azt a gyász-cincogást
hallani szomorú volt!
A Legszebb Kövér Egér
úszott, míg úszni tudott.

Most mégse gyászoljuk őt,
ki végül úszni tanult...
Zendíti lakodalom
a zendült egér-falut.

Eljönnek más népek is,
látni a jegyeseket,
és nézni — leszólva is —
a büszke egereket.

— Láttad az egérlyukat? —
kérdi tücsök-papát
aggódva tücsök-mama.
— Nézhettem azt a hodályt!

— Láttad az egérlyukat? —
kérdi a borztól a sün.
— Láttam, de szoros nekem,
bélelve sincs jól belül.

A vadmacska megértőn
bólint, de másképpen szól:
— Ó, szép a kis menyasszony!
Ne lenne lakodalom!

Így folyt a gyülekezés,
a lagzi kezdete csak
az őszi csillagos ég
gyönyörű sátra alatt.

És mikor a Fiastyúk
a Tölgyes fölé jutott:
jöttek a rihe-rongyos
páskomi cirkuszosok.

Legyen a népség vidám,
gyűljön a móka szerint,
hogy minden alvó madár
jöjjön az erdőből is!

És minden özvegy szúnyog,
és minden sánta veréb
gyarapítsa rogyásig
a lagzi csődületét!

Elöl a fácánkakast
hozták a borzok boton.
Csurgott a holdvilág a
zománcos tollazaton.

A kakas hátán pedig
tótágast állt egy csimasz.
A hosszú farktollakon
csüngtek a zöld bogarak.

Utánuk mindjárt a sün,
mint részeg, botladozott,
bár jól a feje fölött
egy fekvő létrát hozott.

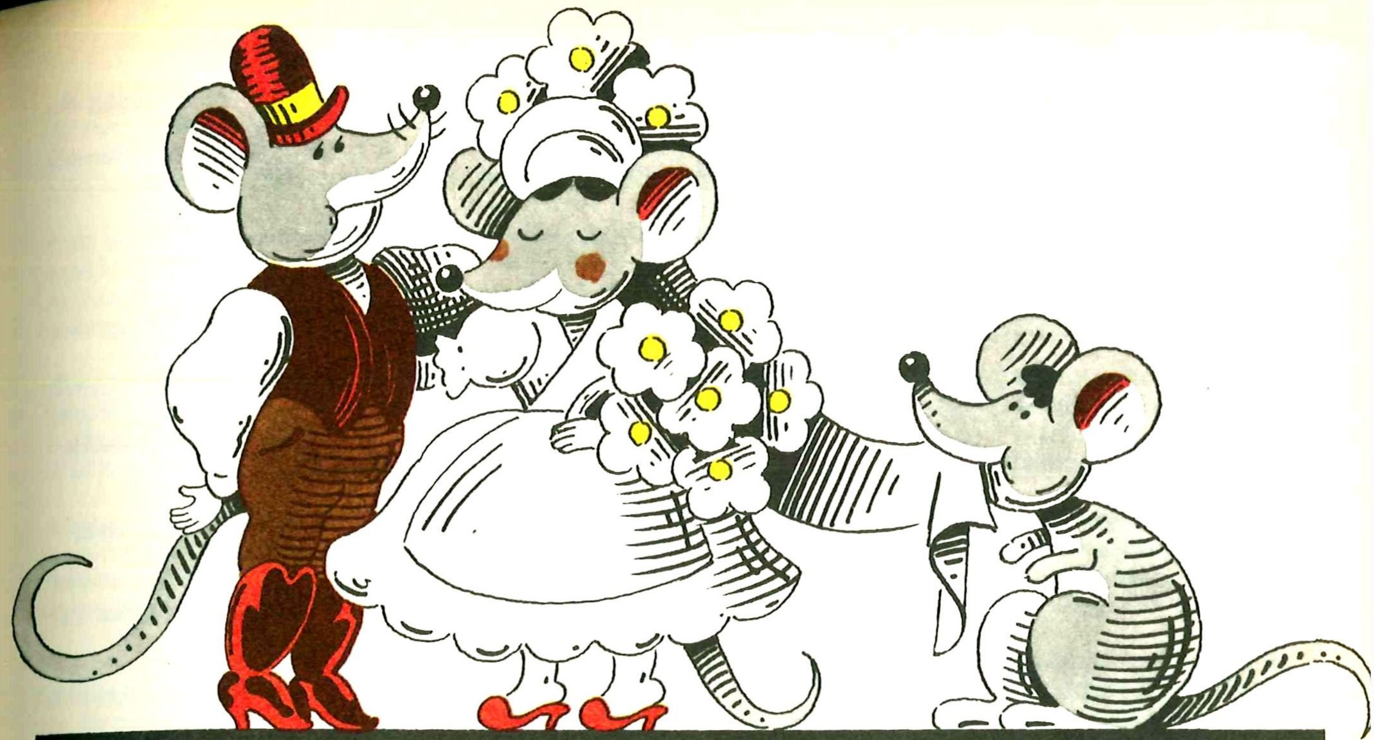
Azon a csigabigák
ültek, de szarvtalanul,
mivel a sünből bohóc
dühösen ingott alul.

— Hozza a hordárait!
— Az üres mész-vázakat!
— A csigákat kiette
a gőgös fácánkakas!

Erőművész gyanánt meg
a hörcsög lépegetett,
utána más hörcsögök
hozták a vaskereket,

az üres konzervdobozt,
fordítva lyukkal lenek.
Azon egy pici egér
kuporgott majom helyett.

És jött a tornász csapat,
egy egész mókus család.
Emelték ükapjukat
az izmos ükunokák.

Tündöklő artista nők
jöttek, a sárgarigók;
bár este zöld színűnek
tűntek a sárga trikók.

És jött az aranygyűrűs
holló, mint igazgató;
a műsorban varázsló,
bár otthon öreganyó.

Végül a muzsikosok,
a béka-együttesek.
Elől a vokálisok,
mögöttük hangszeresek.

Közbül a tüzes hasú
szólista béka-leány,
és mint egy fővárosi:
a hetyke béka-gúnár.

Hátul a nagyfenekű
dobbal a széles varangy.
Levelibékák kara
zárta a béka-hadat.

A tücskök zenekara
pedig a fölvonulást.
Tojáshéj szekereken
jöttek a tücsök-komák,

a kormos hegedűsök;
s mint gépi szörnyetegek:
páncélos sáska-fiak
húzták a szekereket.

Eközben a menyasszonyt,
a bájos egér-leányt
gazdagon öltöztették
a szorgos egér-mamák.

A legjobb pók-szövöde
szőtte a fátylat neki.
Külföldi harmatcseppek
voltak az ékszerei.

Cipője cseresnyemag,
szoknyája fátyolvirág,
kalapja laskagomba,
ernyője tölcsérvirág.

Vénasszonypossza-púdert
pumpáltak orcáira.
— Szemedet hunyd be lányom!
mondta az egér-mama.

— És vedd a járásodat
komolyra, édes szívem! —
mondta, de mutatta is
egy dáma keserűen.

A bájos egér-leány
lépni is alig tudott.
Fekete gyöngy-szemében
fekete könny csillogott.

Már félt, hogy maskarának
nézi az egér-legény.
Majd elmegy más leánnyal
a páskom legközepén.

Búbánat nyomta szívét.
Bizony még nem tudta ő:
gyötri az egér-legényt
szintén a szoros cipő.

A Holló Férfiszabó
gombostű dobozait
pokolba kívánja már,
hisz sértik erényeit.

— Így állj meg, kedves fiam! —
mondta az egér-lovag,
és állt, mint a hurokban
az őszi süldőnyúlak.

— Borzasztó lakodalom! —
gondolta egér-legény
a cserjés partoldalon,
a páskom legközepén.

Még a szülői lyukban
képzelve másik hazát.
A vállát szorította
szentjánoskenyér-kabát.

— Csodálatos mulatság! —
mondták az egér-fiak,
látván a lakomához
rögtönzött tök-házakat.

És mafla cincogással
rohantak esztelenül.
Öltözve csak a nagyok,
a kicsik meztelenül.

Amikor a Fiastyúk
fönt volt az ég közepén:
följött az egér-leány,
följött az egér-legény

a szülői lyukakból
a cserjés partoldalon.
Lélegzetvisszafojtva
bámult a sokadalom.

A Soros Kövér Egér
már állt a Nagy Kavicson,
mint rég a piramisok
tövében Napóleon.

Fején egy aranyozott
mandulahéjból kalap.
A mellén gledicsia-
tüskékkel arany-szalag.

A vállán az egérség
mazsola-jelvényei –
ahogy a főegérség
tisztsége követeli.

A délceg egér-legény
levette cilinderét,
a bájos egér-leány
lesütötte a szemét.

Tiszteletük jeléül
úgy akarták, hogy együtt
majd szépen meghajolnak,
de ez most nem sikerült.

Illendő zavarában
szebb lett az egér-leány.
Tíz-annyit szólt az arca,
mint amit tudott talán.

A délceg egér-legény
köhintett kesztyűjébe.
Majd szólt a Kövér Egér,
mint isten hadsegédje:

– Ti, egér-testvéreim!
Ti, kedves szomszédaink!
(A vadmacskák csoportja
itt sandán összekacsint.)

– Ti, egér-testvéreim! –
folytatta Kövér Egér –
egy bájos egér-leány,
egy délceg egér-legény

áll előttünk ragyogva,
a szépség hamvaival...
Itt hangja elbicsaklott,
kitört a cin-cin-vihar.

Az eljött szomszédok is
föllelkesültek ezen.
Néhányuk törve beszélt
az egér világnyelven.

Mondták, hogy: ezser, eger,
meg: csin-csin. Elbájolók
voltak így, még pöszén is
a fürge behódolók.

Az új pár elsusogta
az eskü szent szavait.
Azt is, hogy: Ásó, kapa...
Azt is, hogy: Mind a sírig.

A délceg egér-legény
megfogta párja kezét.
A vőfénynek köszönte
a szíves fölvezetést.

A bájos egér-leány
cuppanós csókot adott
a koszorús leánynak,
ki néki férjet hozott.

És terített kövekhez
indultak, mintha haza.
Majd végre rázendített
a békák zenekara.

Fölöttük másik eget –
gyújtottak csillagokat.
A násznagy szerződtetett
szentjánosbogarakat.

– Díszítés – mondta – csupán,
de fölhős idő ha jön,
félek, a szép menyasszony
elveszhet kézen-közön.

A fűszálak csúcsában
és cserjék ágain ég
a csillagragyogásban
egy kisebb csillagos ég.

– Ne várjatok kínálást,
szeretett vendégeink! –
mondták a házigazdák.
– Mindenki kedve szerint!

Érett a kukorica,
volt még a mezőn kalász,
így majdnem egybeesett
kedvükre két aratás.

A gazdagabb rokonság
az egyik szőlőhegyről
diót és mandulát is
hozott a terméséből.

Volt répa, sárgarépa,
káposzta, paradicsom,
kirágott krumpli héja –
mindenből három halom.

Volt méz, a csurgatott méz,
aztán a léppel együtt,
amit a szorgalmas nép
a rejtett résekbe gyűjt.

A jó mézes borokból
legalább húszféle volt.
A vegyes férfi népség
kedvére koccintgatott.

A kan-nyúl a szerényebb
külsejű kan-ürgével.
A borz a tövisesebb
és tömzsibb sünikével.

A szöcske a sötétebb
szarvasbogárral ivott.
Ittak a legsötétebb
tücskök, a muzsikosok.

Ittak a asszonyok is,
bár kissé óvatosan.
Féltek, hogy megcsipkedik
majd őket kótyagosan.

Ha vét az asszony nyelve,
lakodalomban hiba.
Háborúból se lenne,
mint abból, több galiba.

A békák zenekara
hozott egy meglepetést.
„A boldog élet titka"
címmel egy új szerzeményt.

Búgott a mélyhegedű,
vartyogva szólt a doromb,
pörgött a nagyfenekű
dobon a vadliba csont.

Kiállt a tüzes hasú
szólista béka-leány,
és mint egy fővárosi:
a hetyke béka-gúnár.

Eljátszották, hogy ők is
páskomi szerelmesek,
de hoztak jó tüdőt is,
nem csak az érzelmeket.

A terített köveknél
a délceg egér-legény
mocorgott zavarában,
mert félt, hogy gúnyköltemény

„A boldog élet-titok,"
de szép és büszke-vidám
mosollyal rákacsintott
a bájos egér-leány.

Hát ettek megnyugodva
szőlőt és dióbelet
és itták vigadozva
mézzel a kökény-levet.

Csupán a dzsesszkedvelő
rágcsálók néztek oda,
hallván, hogy mit ad elő
a békák zenekara.

Végig a kősorokon
evett a vendégsereg.
Szomszéd és messzi rokon
egymással ismerkedett.

Fogyott a tökmag-szelet,
a mákos korpa-lepény
— Ennek még nagy böjtje lesz —
morgott egy öreg egér.

Bár evett, hogy felejtse,
mint bűnt, az aggodalmat.
Majd szólt: — Bár jószerencse
tenné a lakodalmat!

Mikor a dzsessz zenekart
váltották hegedűsök,
s a régi csárdásokat
cifrázta ötven tücsök:

otthagyogatták sokan
az enni-innivalót.
— Nem tudok meghalni se,
míg egyet nem táncolok! —

rikította temérdek
hangján egy egér-anyó.
— Ez itt a jó muzsika!
— Egér-csont ropogtató!

— Egér-csont egyengető!
— Búbánat igazgató!
— Az eget megrengető!
— A földet megingató!

És mondták: Eladó a
menyasszony! Ki veszi meg?
Kurjant a részeg róka:
— Dióval megfizetek!

Mások csak mandulát, vagy
tökmagot dobtak oda.
Beszedte mind a násznagy.
Ez lesz a pár vagyona.

A bájos egér-leány —
cipője cseresnyemag —
párjától párjához áll,
vagy: karból karba roskad.

Lánysága legutolsó
csárdását így járja el,
és kortyint szomjat oltó
italt a szünetekben.

A délceg egér-legényt
keresi pillantása,
miközben fölkéri még
a hosszú réti sáska.

A tojáshéj-szekérből
kifogva ő is mulat.
Gombát egy messzi rétről
hozott a menyasszonynak.

Páncélja megcsikordul,
ahogy a lassúra lép.
A gyorsra ártatlanul
recsegtet másik zenét.

Végül az egér-legény
megkapja menyasszonyát —
a méltó türelemért
a vendég vének iránt.

Így mulatozna máig
a boldog páskomi nép,
de időt meg nem állít
semmilyen jókedvűség.

Ahogy a nappalaink
sorjában megvakulnak,
szintúgy az éjszakai
csodák is megfakulnak.

Csillag-fény, bársony-sötét
ellentétpárja helyett
küldi a keleti ég
a napfényt, napmeleget.

A vakond visszabújik
a földbe — dolgozni ott.
A sün a petrencébe
rejtőzik, aludni ott.

Az éji pillangókat
váltják a nappaliak.
A szúnyogok csitulnak,
a méhek kirajzanak.

A nappal más hangokat
ébreszt az erdőn, mezőn.
Futnak az egerek is
a tiszta napfény elől.

Dobogó kis szívükben
félelem öntudata.
Fűszál vagy szálka rebben —
lapulnak hallgatózva...

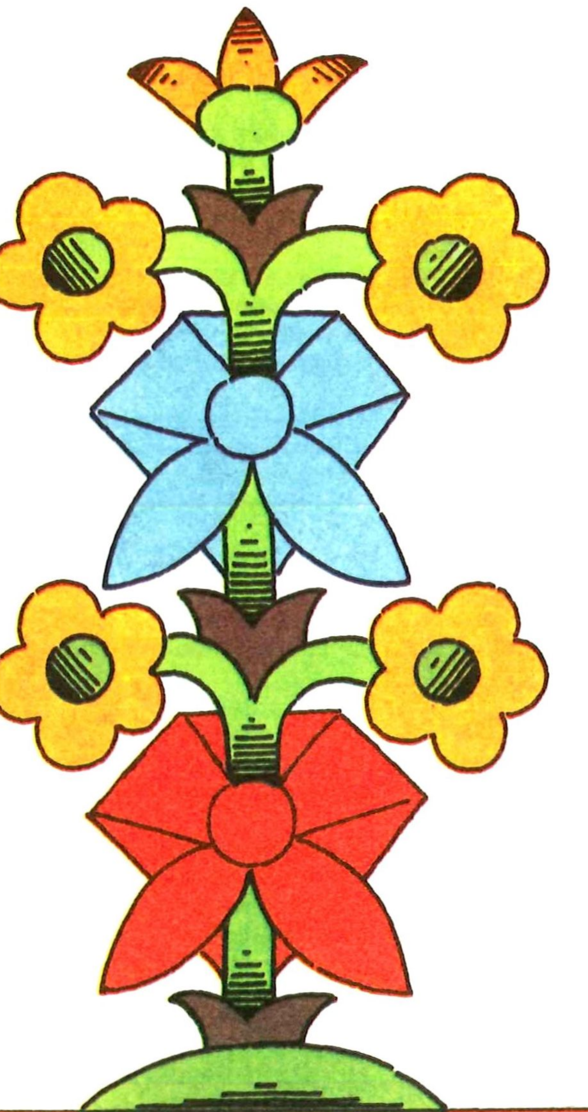
A kondás kürtszava már
hallatszik, mikorra én
a bájos egér-leány,
a délceg egér-legény

lakodalmát végig leírom.
Boldogan Éljen a Pár!
Hetvenhárom novemberében
írtam jókedvemben,
befejeztem Katalin-napkor
Budán.

Ki tudja, mi a közösség? — kérdeztem nemrég egy seregnyi kisdobostól.

— Én azt gondolom — felelte hosszas töprengés után Piroska —, hogy mi magunk vagyunk a közösség. Ámbár, nem egészen...

Piroska kimondta, amiről ti a magatok közösségében ugyancsak meggyőződhettek: amikor az őrsi, raj-, csapatösszejövetelen közösségi feladatról, megbízásról, teljesítményről esik szó, önmagatokról beszéltek. Ráadásul Piroskának abban is igaza volt, hogy „ámbár, nem egészen..." A közösség ugyanis mindig több, mint néhány, vagy akár sok kisdobos összesége. Mert tizenhárom kislány, vagy kilenc fiú egy csoportban, még nem közösség. De azzá válhat. Hogyan?

Elmélkedés helyett egy őrsről mesélek. Ha kedvetek támad, alakítsátok át, folytassátok majd ti a történetet — természetesen saját őrsötök, rajotok, csapatotok ismeretében.

Az őrs a Jóbarátok nevét viseli. Hat fiú és hat lány alakította. Harmadikosok. Még szeptemberben beneveztek az úttörőév akcióiba, közös tervekkel, őrsi krónikával, zászlóval, csatakiáltással, riadólánccal, bélyegzővel, egyenruhával.

A Jóbarátok mindegyikének jutott feladat, és megbeszélték — mert ez már tavaly is bevált —, hogy valamennyien ellenőrzik valamennyiüket. Jánosra és Marikára már most büszkék, mert ők eszelték ki az őrs saját jelszavát: „összefogunk", és ők segítettek az iskolai házirend módosításában. Vállalták, hogy a rend biztosításában is folyamatosan segítenek. Az őrs, persze, a rajvezető tanító néni javaslatait is beépítette terveibe és a Kisdobosok zsebkönyvéből is merített.

Béla bizony mindjárt az elején bajba jutott, mert megbetegedett, s így a tanulásban átmenetileg maga is segítségre szorult. Nem tudta támogatni elsős kisöccsét, ahogyan azt vállalta. Anikó közbelépett. Először együtt tanult Bélával, aztán mindketten segítettek Béla kisöccsének. Így Béla neve is felkerült a tettek fájára. Mosolygott is rajtuk a fél iskola, mert Anikó örömében így újságolta a sikert: végre Bélát is felakasztottuk a tettek fájára.

Még a tanév elején elhatározták, hogy gyakran kirándulnak. A tanító néni ekkor kijelentette, hogy Feri nem mehet velük, mert fegyelmezetlen volt legutóbb, beleugrott a Dunába a tilalom ellenére.

— Most mit tegyünk? — tépelődött a kis csapat, mert hiszen Feri is velük dolgozott, őt is megilletné a kirándulás öröme. De az a rendetlenkedés...

— Hát persze! Vállaljunk érte felelősséget!

Olyan lesz, gondolták, mint a nagyoknál, a KISZ-eseknél a védnökség. És most nem fog fegyelmezetlenkedni a fiú? Érdemes vállalni? — latolgattak.

A kiránduláson Feri kifogástalanul viselkedett. Az őrs meg kétszeresen örült. Azért is, mert szólni mertek a tanító néninek, és azért is, mert sikerült megérdemelniük a tanító néni bizalmát.

EGYÜTT-

A legközelebbi őrsi foglalkozáson félelmüket is megbeszélték.

— Tulajdonképpen nem is félünk igazán, hiszen nincs mitől és kitől. Csak valahogy még nem pörög eléggé jól a nyelvünk. Inkább ezért hallgatunk, akkor is, ha volna mit mondanunk.

Abban állapodtak meg, az őrsben a beszédet, a hozzászólást is gyakorolják. Jóbarátok között nem olyan nehéz. Lalinak különösen nem, mert ő a krónikás, igaz, azért is választották. Az őrs legcsendesebb tagja, Valika váratlan javaslattal rukkolt ki:

— Vezessük felváltva az őrsi krónikát, és időnként hasonlítsuk össze, melyikünk bejegyzése sikerült legjobban.

A napló azért a krónikásnál maradt, ő adta és adja oda mindig a soron következőnek. És csodák csodája, eddig még mindenki tudott szépen írni.

A Jóbarátok őrs vezetője felelősséget nem vesz le az őrs válláról. A felelősség közös. Közös a dicséret, a siker, s bármilyen hihetetlen, a kudarc is közös. Ha Julikának még mindig becsúszik egy-egy elégtelen számtanból, mindannyian lógatják az orrukat, és rossz a lelkiismeretük. Julika ugyanis a nótafa az őrsben, és a gyerekek nem értik, miért nem sikerül őt megtanítani a számtanfeladatok rejtelmeire, amikor pedig Julika annyi nehéz dalt ismer, és még mindegyikre megtanította őket. No, talán most. Tán most sikerült Julikát jó kezekbe adni. Zsuzsi remekül magyaráz...

Akár hiszitek, akár nem, az őrs minden napja csupa izgalom. Nemcsak azért, mert készülnek a próbázásra, az őrsi foglalkozásokra, és gondosan megtervezik minden idejüket. Most éppen azért szurkolnak, hogyan fogadja ötleteiket az úttörőparlament.

Tavaly még nem tudták, mi is az úttörőparlament. Valahogy úgy képzelték, hogy ezen a parlamenten a pajtások előadják sorra óhajaikat, s kérik, hogy teljesítsék őket. Ma már tudják, hogy ez nem így van. Az úttörőparlamenten a pajtások elsősorban saját munkájukról, feladataikról tanácskoznak: mit tehetnének ők maguk, hogy életük a mostaninál még érdekesebb, színesebb, vidámabb legyen. Vagyis az úttörőparlament ülésén az úttörőmozgalom feladatai kerülnek terítékre. Az országos tanácskozás azonban csak akkor lehet sikeres, ha a csapatparlament, a városi, járási, megyei parlament tanácskozásain sok hasznosítható ötlet, javaslat születik.

A Jóbarátok gondolkodtak tehát, mit vállalnak ők tizenketten, hogy őrsük, rajuk, csapatuk élete és környezetük gazdagodjék. Azt javasolták a csapatparlamenten, hogy a szaktárgyi versenyeket jobban szervezzék meg, teremtsenek elő díjakat a sportversenyekre, hadd induljon mindenki, azzal a jelszóval, hogy a nyert csoki mindig finomabb a vásároltnál.

— Még mindig nem elég a dal, a játék — folytatták —, kutassunk tovább, új források után, s teremtsünk egymással kapcsolatot. Cseréljük ki expedícióink eredményeit. Ezekben az akciókban kérjük az úttörőházak segítségét. A Jóbarátok még azt is javasolták, létesítsen az iskola szolidaritási alapot, hogy szükség esetén azonnal támogatást kapjanak a rászorultak. Végül pedig, hogy az iskola bízzon meg valakit, aki a szovjet pionírokkal levelezést kereső pajtásokat útba igazítja.

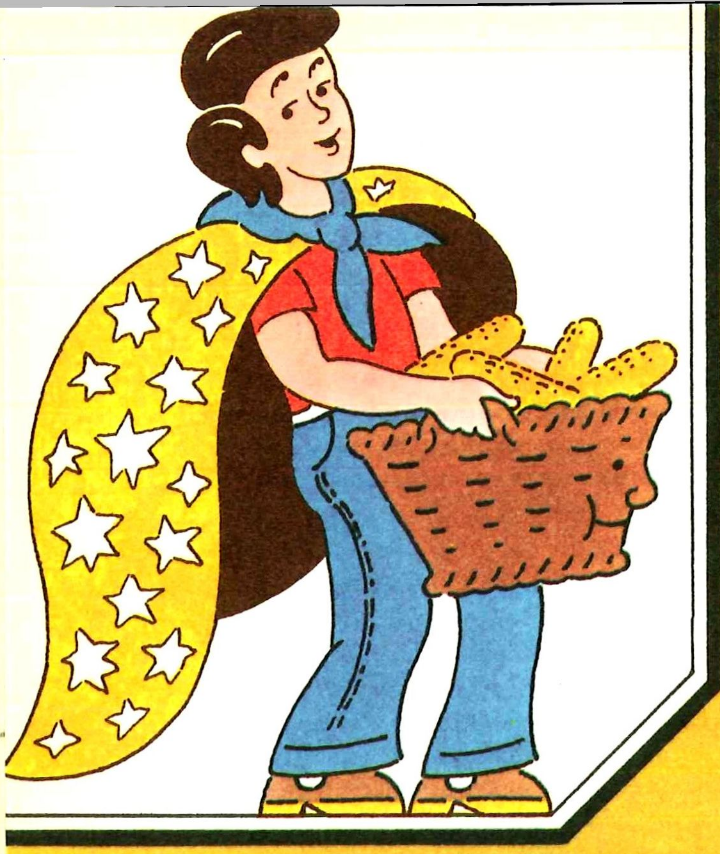
Az őrs éppen csak összegyűjtögette közfigyelemre szánt gondolatait, máris egy saját gond tolakodott elő. A mókamester nem vált be. Mert Balázs ugyan szeret bohóckodni, de ez tisztsége betöltéséhez kevésnek bizonyult. Sok játékot ismer, de nem ért a játékvezetéshez. Kit bízzanak meg a tisztséggel, s Balázsra milyen más feladatot bízzanak?

A Jóbarátok bizonyosan megtalálják a megoldást. Mint ahogy eddig is megtalálták. Fantasztikus nagy dolgokat, újdonságokat tőlük és tőletek sem vár az úttörőmozgalom. Bátorságot, aktivitást azonban vár. A felelősségtudatot, felelősségvállalást és küzdeni tudást ugyancsak megkívánja. És elvárja, hogy a legnagyobb versengésben se feledkezzetek meg egymásról, legyetek mindig egymás segítői.

A Jóbarátok őrs tagjai már második éve azért fognak össze, hogy mindenki hasznára megszerezzék ezeket a tulajdonságokat. A tucatnyi gyerekcsoport már igazi őrs. Tagjai építik közösségüket, építik önmagukat.

Józsa Teréz

EGYMÁSÉRT!

Ha másként nem, hát csudával

Aki a 2./a csukott ajtaja előtt elhaladt azon az októberi délelőttön, bizony jólnevelt kisdobosoktól szokatlan morajt hallhatott.

— Ezt nem engedhetjük meg!

— Micsoda kitolás!

— Minket mindig kihagynak.

— Igen, mert csak a nagyok. . . !

Az úttörők társadalmi munkára mennek: kukoricatörésre. Mi kisdobosok meg — régi szokás szerint — kuksolhatunk itthon. Mert mi még kicsik vagyunk. Különben az a mitugrász Fülemüle az ötödikben a fülemig sem ér. Úgy meg tudnám verni, mint a pinty!

— Csak ne hencegj, te Jancsi — szólt rám megint a feketehajú, azaz Márti.

— Jó, jó, nem hencegek. De ezt akkor sem engedhetjük meg.

— Micsoda kitolás!

— Minket mindig kihagynak — szóval kezdődött az egész elölről.

Az ablak alatt meg ezalatt nótaszóval vonultak a felsősök a vontatóhoz. Nemsokára megkezdődik az ostrom a kukoricatáblák ellen! Fárasztó munka, de még jobb móka! Bujkálni a zörgő sorok között, lefejteni a csuhé-ruháját, gyors mozdulattal letörni az arany csövet, s a gyarapodó kupacba dobni. Aztán jön a vontató, csak úgy puffog a vaslemez, ahogyan hajigálják a kukoricát. A sor végén a kulacs vár, meg az elemózsia. Pihenésképp birkózás, meg hasonló, s kezdődik újra. Mindenki új sort fog. S az se kutya, hogy egy hét múlva vigyorgó képpel veszik át az őrsvezetők a jutalmat, és hencegnek: az ő munkabérükből gazdagodott meg az úttörőcsapat.

— Mi a csudát lehetne tenni? — kérdezte Márti hozzám hajolva.

— Várj egy kicsit!

Nem telt el sok idő, begördült az iskola kapuján egy szekér. Három aranycsillag a rúdja, villog négy kereke.

— Hisz ez a Göncölszekér!

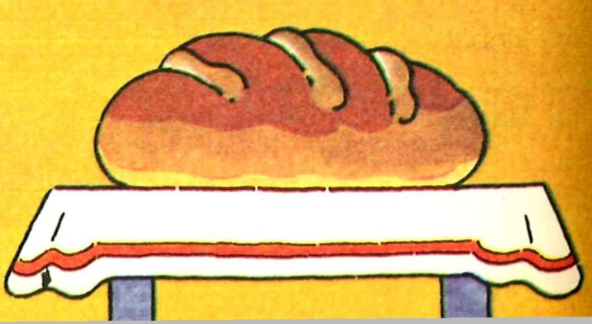
— No és? Lökhajtásos repülőt nem tudok varázsolni. Beszállás gyorsan!

Szikrát vetett a szekér kereke, ahogyan megindult. Szokatlan terhével — egy rakomány gyerekkel — meg sem állott a mesebeli király udvaráig. Már várt bennünket. Illendően köszöntöttük, s előadtuk kérésünket.

— No, ne bánom — sodorintotta bajuszát — felfogadlak benneteket. Amott van az a nagyerdő, kiirtsátok, felszántsátok, boronáljátok, búzával bevessétek, learassátok, kévébe kössétek, kicsépeljétek, megőröljétek, reggelre friss cipót tegyetek az asztalomra. Ha teljesítitek, fele királyságom lesz a jutalmatok, meg egy hordó bor.

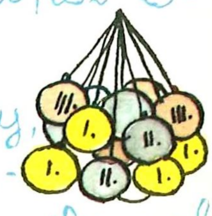
— Úgy lesz, király uram — apámuram — csaptunk a király markába. A borát meg tartsa meg magának. Reggelre itt a cipó. A mi rajunkban megbízhat. Kisdobos becsületszavunkra!

Vitéz Jancsi, mesebeli kisdobos

Kedves Coffi! Most elmesélem neked, milyen is volt az őrsi olimpia. Íme, itt a csapat, az Oroszlán őrs, és itt a sok arany, ezüst- és bronzérem. A bíró Paprika volt.

Megkezdődött a téren a verseny.

Az 1. szám futás volt. Én is indultam. Meg is érkeztem a célba, így ni:

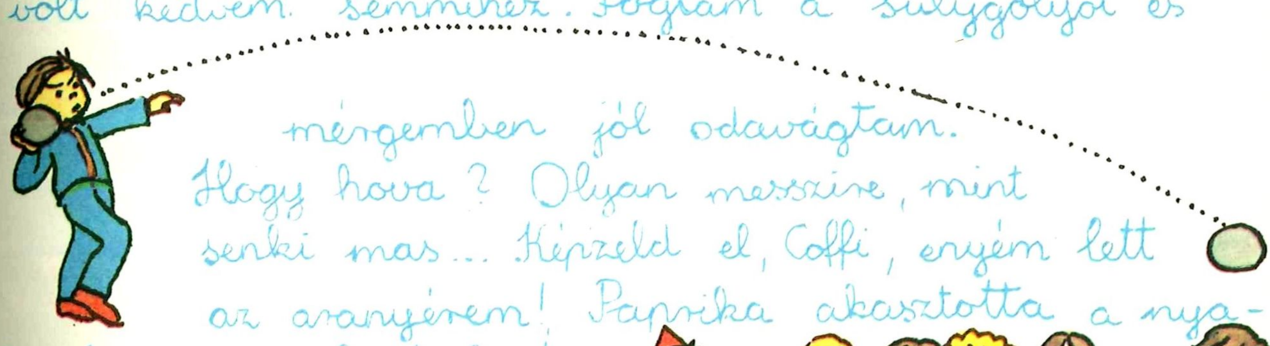
A 2. szám távolugrás volt. Nekifutottam, dobbantottam, aztán egy hatalmasat puffantam...

A 3. szám következett: célba kellett dobni egy kosárba. De az én labdáim mindig visszapottyantak a fejemre. Elszontyolodtam.

Az utolsó, 4. versenyszám a súlylökés. Már nem is volt kedvem semmihez. Fogtam a súlygolyót és

mérgemben jól odavágtam. Hogy hova? Olyan messzire, mint senki mas... Képzeld el, Coffi, enyém lett az aranyérem! Paprika akasztotta a nyakamba a bal kezével. Így végződött az Oroszlán őrs olimpiája. Jó játék volt.

Szeretettel üdvözöl Paprika, és barátod, az aranyérmes olimpiai bajnok: Pocak.

Dísztávirat

GRATULAALOK AZ OLIMPIAI BAJNOKNAK COFFI

Marék Veronika munkája

Dobra verjük

Egy szülő, egy tégla. Ezzel a jelszóval hívták társadalmi munkára a jászkiséri felnőtteket, hogy közös erővel úttörőotthont építsenek a község kisdobosainak és úttörőinek. Tégla helyett a szülők sok szombati, vasárnapi órájukat áldozták munkára. A helyi tsz, üzem és ÁFÉSZ pedig pénzzel és társadalmi munkával segítette a nagyszabású vállalkozást.

Az épület a szövetség ünnepi évfordulójára elkészült, nagyteremmel, színpaddal, kistermekkel és modern berendezéssel. Az átadás napján az épület falába egy dobozt helyeztek „üzenet a jövőbe" felirattal. Felbontható 1996. június 2-án. Az üzenet: így éltek 1976-ban a jászkiséri úttörők — tárgyakkal, dokumentumokkal elbeszélve.

Bogrács és lengő teke. A bográcsot a legkisebb kisdobosok is ismerik. Ha nem tudják, mi a lengőteke, forduljanak felvilágosításért a nagykanizsai Andrejka iskola úttörőcsapatához, mert ők azt is kaptak születésnapi ajándékul. A város úttörőcsapatainak ajándékleltára egyébként bámulatosan gazdag. Akad benne tornapálya, tévé, táskarádió, vetítőgép, bográcsok, takarók, függönyök, rajzfal, tévészekrény, és még hímzett zászló is. A legérdekesebb az egészben az, hogy az ajándékok mindegyike társadalmi munkával készült, vagy annak árán vétetett.

Mini-foci. Tévedés ne essék, nem a foci ment össze minire a mosásban. Csupán így nevezték el Püspökladányban a kisdobosok tornáját, amelyet a csapatok egymás közt rendeztek az úttörőmozgalom 30. évfordulójának tiszteletére. A minitorna olyan sikeres volt, hogy a kisdobosok elhatározták: minden tanévben megrendezik.

Testvérekre találtak. Igaz, keresték is egymást a balassagyarmati Szántó Kovács János Szakközépiskola és a Dózsa György úti Általános Iskola diákjai. A középiskola KISZ-esei előtt avatótestvérei voltak az általános iskola kisdobosainak és úttörőinek, az úttörőmozgalom jubileumára rendezett ünnepélyes avatáson. Kapcsolatuk az ünnepségsorozat végén sem szakadt meg, hanem fokozatosan igazi barátsággá mélyült. Minden találkozáson valamenynyien élménnyel gazdagodnak.

Úgy látszik, a korkülönbség nem akadály. Keressen hát bátran ismerőst, barátot, segítő útitársat a KISZ-esekben az úttörőcsapat, amely még nem kísérelte meg! Nógrádban már tudják: csak az első lépést kell megtenni, csak az nehéz. A többi, ha nem is egészen magától, de könnyen kialakul.

Huszonegy. Azt mondják, a huszonegy nyerőszám. Ha így van, ha nem, ezúttal biztosan nyernek vele a nyíregyházi járás kisdobosai és úttörői. Összefogtak a községek. Több mint másfél millió forint értékű munkával huszonegy településen építettek vagy építenek sportpályát, úttörőparkot.

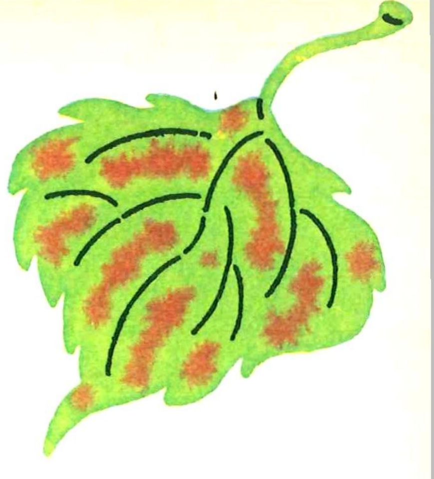
Gyárfás Endre

Tótágas

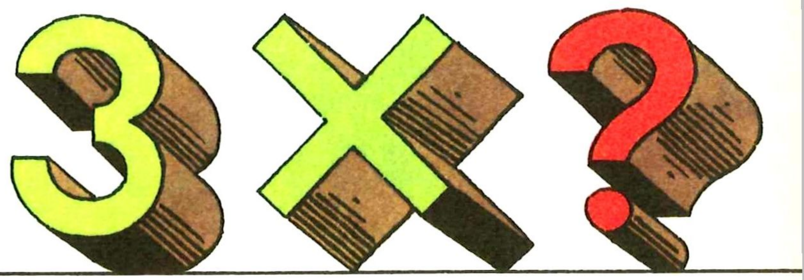
Tótágast áll a világ:
lefelé nő a virág,
fölrepül a sárga levél,
cipőm orra felleget ér.
Lent a bükkfa koronája,
fönt a törzse, gyökere . . .
Érted-e?
Lenézek a hegy csúcsára,
felnézek a völgy fele.
Minden, minden tótágast áll . . .
De sokáig nem birom már;
gyorsan talpraszökkenek.
— Ez a torna jólesett!

Miért hullanak le ősszel a falevelek?

A növények őszi lombhullása a hideghez való alkalmazkodásuk jele. Télen a fák élettevékenysége szünetel. A fáknak e „téli álma" tulajdonképpen önvédelem. A kemény fagyban jéggé dermedne a fa nedvkészlete, és valósággal forgáccsá feszítené szét a fát. A Föld néhány pontján, ahol a különleges földrajzi adottságok következtében nincs tél (például az egyesült államokbeli Floridában és a kanadai Vancouverben), nem alusznak téli álmot a fák. Megsárgulnak és lehullanak a levelek, de már ott vannak az új rügyek, és hamarosan ki is bomlanak. És vajon miért nem csupaszok soha az örökzöldek? Aki már járt fenyőerdőben, tudja, hogy milyen vastag száraz fenyőtűszőnyeg fekszik a fák alatt. A fenyők, általában az örökzöldek folyamatosan cserélik a leveleiket. A szétfagyástól megvédi a fenyőfákat gyantás, terpentines nedvük. A szibériai tajgában mégis előfordul, hogy a 40—50 C-fokos hidegekben ágyúlövésszerű durranással hasad meg egy-egy megfagyott óriásfenyő.

Mit jelent a fogszabályozás?

A fogszabályozás nem egy-egy fog szabályozása, hanem a fogsoré, tulajdonképpen az állkapocs és a szájpadlás tágítása. Az a célja, hogy a szabálytalanul elhelyezkedő fogak a helyükre kerüljenek, s ezáltal szép fogsorunk alakuljon ki.
Sajnos egyre több az olyan gyerek, akinek a fogazata nem egyenletesen nő, a fogak egymásra torlódnak, kifelé fordulnak, vagy befelé nőnek. Az ilyen fogazat csúnya, hamar romlik. Oka, hogy a gyerekek kiskorukban nem rágnak elég nyers gyümölcsöt, sárgarépát, még csak kenyérhajat sem. Ennek az a következménye, hogy a fogakat, a fogágyat, a rágóizmokat nem dolgoztatják eléggé. Amikor azután jönnek a maradó, a végleges fogak, nem férnek el. Úgy csinálnak helyet maguknak, ahogy tudnak. Szerencsére szakértelemmel, türelemmel, szívóssággal lehet a dolgon segíteni. Elsősorban rágni kell! A fogak arra valók! Nem baj, ha háromnapos a kenyér, tessék csak megbirkózni vele. És a fogszabályozó orvos utasításait követni, a szájpecket, amit elkészít, előírás szerint hordani! Megéri, mert egész életre szóló hatása lesz.

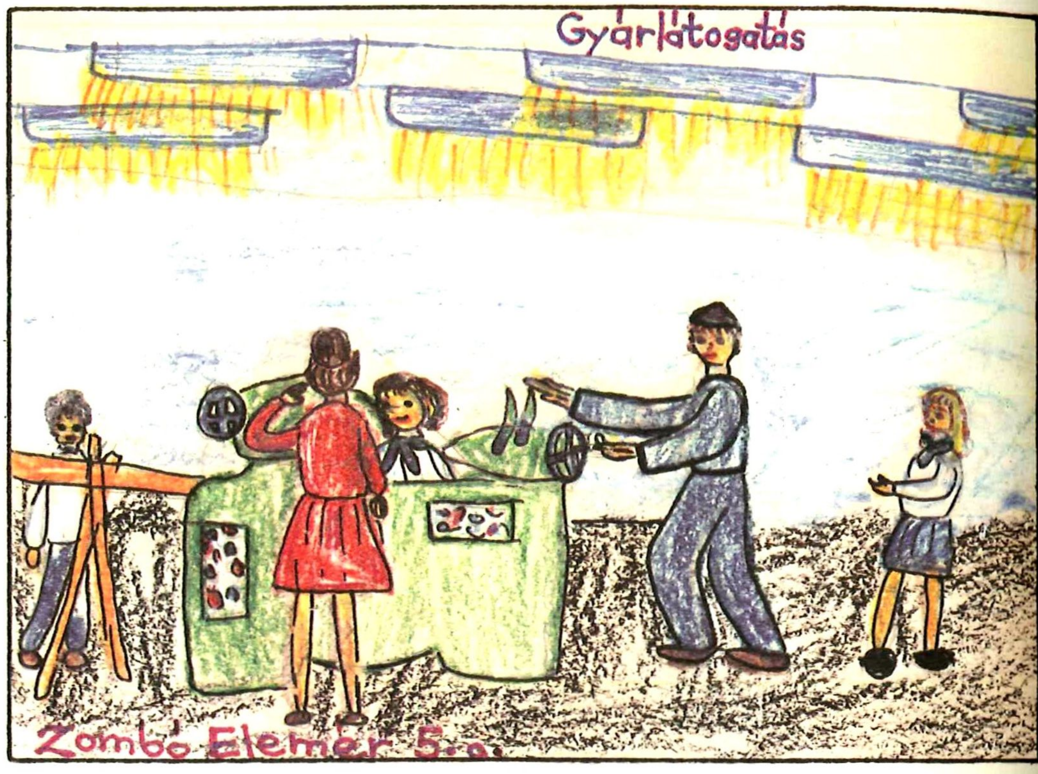
Miért kell vadgesztenyét gyűjteni?

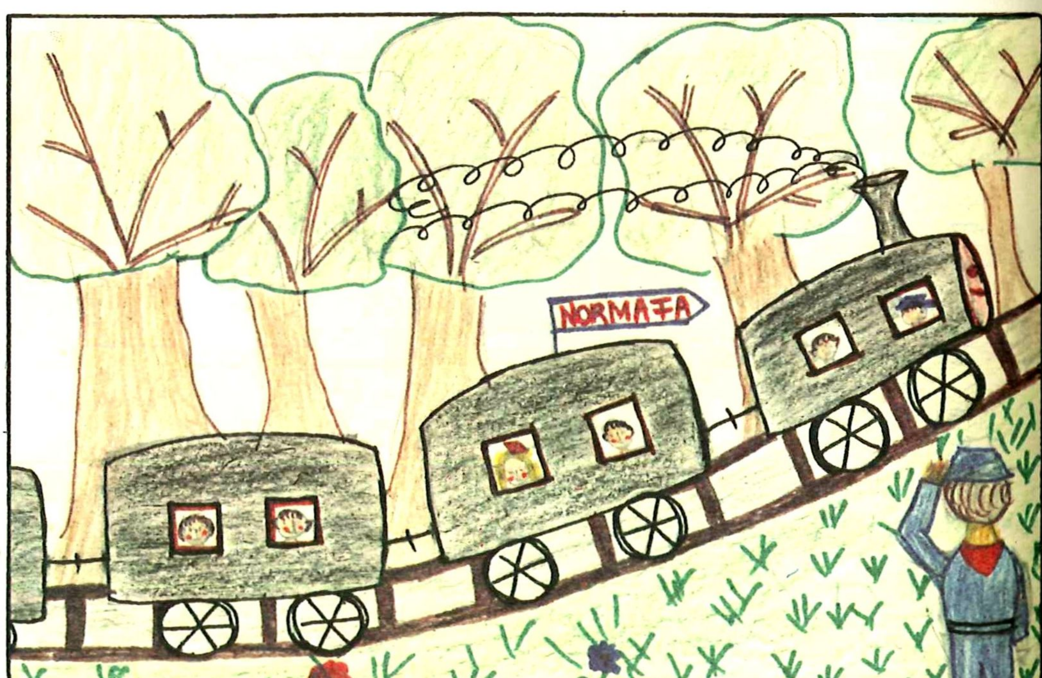
A városi kertek, utcák, parkok vadgesztenyefáinak gyümölcse a szemétbe kerülne, pedig fel tudja dolgozni az ipar, azonkívül használják vadgazdaságokban is. Az összegyűjtött vadgesztenyét szívesen megveszik (de csak ha nagyobb mennyiség gyűlt már belőle össze), mert hasznosítható, értékes gyümölcs.
A vadgesztenye keményítőt és a vízben szappanszerű habot képző anyagot szaponint tartalmaz; ezért ha megszárítják, lisztté törik, majd kezet mosnak vele, szappanként habzik. A keményítőjéből viszont vegyi úton dextrint állítanak elő, ami igen jó ragasztóanyag (például a gyufagyártásnál használják), de a textilfonalakat is kezelik vele, hogy jobban csússzanak, egyenletesebb legyen az anyag, amit szőnek belőle. Ami a vadgazdaságokat illeti, ismeretes, hogy télen etetni kell a vadakat, mert nem jutnak eleséghez. Ilyenkor az etetőkhöz szállítják az elfogadható tápértékű vadgesztenyét. Ezért a gazdaságok is gyűjtik.

Teknős Péter írásai

„Olyan volt, mint

Írták és rajzolták

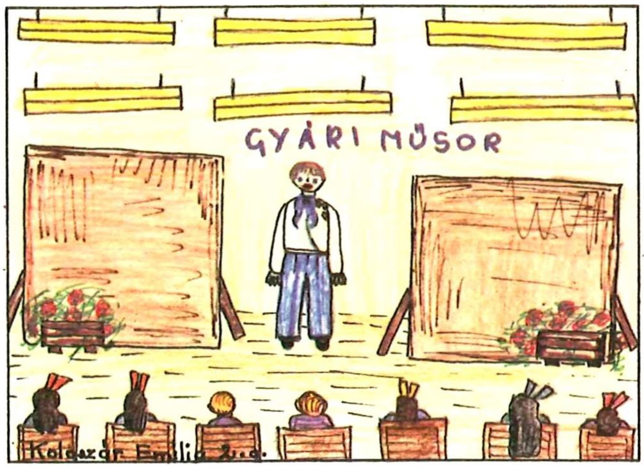

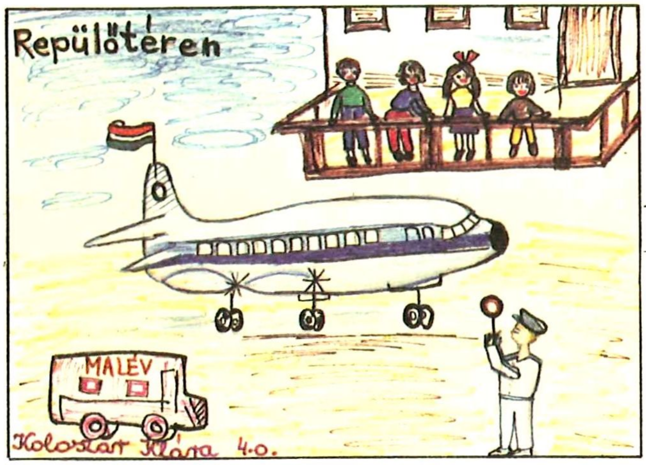
egy mesebeli álom

pinnyei kisdobosok

„Senkinek sincs olyan jó brigádja, mint nekünk. A Fémmunkás Vállalat zuglói gyárában dolgoznak. Hamar rájöttünk, hogy szeretnek bennünket ezek a bácsik. De mi is őket... Van egy hármas jelszavuk: szocialista módon dolgozunk, tanulunk és élünk. A könyvállványok és iskolai tárgyak készítésébe mindenki besegített, a gyár vezetői is. Két napig vendégeskedtünk Zuglóban a Fémmunkás Vállalat meghívására. Olyan volt, mint egy mesebeli álom." **Koloszár Klára, 4. oszt.**

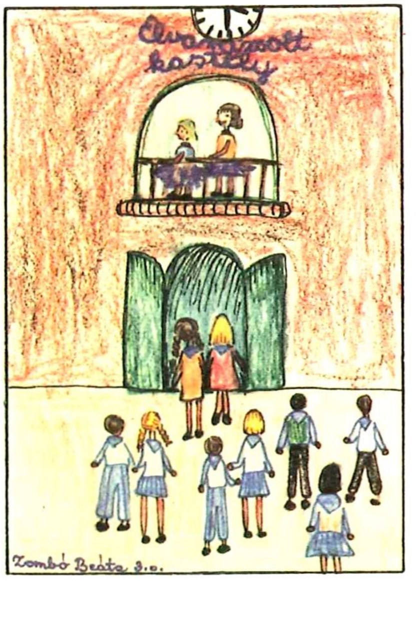

„Sok ajándékot kaptunk tőlük egy éves barátságunk alatt. Első látogatásuk alkalmával 5 ezer forint értékű könyvvel jutalmaztak bennünket. Kis idő múlva a meglepetések sorozata kezdődött. Gyönyörű könyvállványokkal, mosdókkal, kannákkal, virágtartókkal, padlószőnyeggel, akváriummal gazdagították szegényes tantermünket. Budapesti kirándulásra hívtak bennünket. Brigádunk nagyon hasznunkra válik. Köszönjük a zuglói bácsik jóságát. Jó tanulással szeretnénk meghálálni." **Schrájl Béla, 4. oszt.**

„...Kíváncsian jártuk körül a műhelyeket. Csodálkoztunk a sokféle zakatoló, dübörgő, ketyegő, kattogó gép okosságán. Darabolták, fúrták, alakították, színezték az alkatrészeket. A legszebbek a kész termékek: a kilincsek, a zárak, a lemezek voltak. Ezekkel borították a dolgozók a szép nagy kultúrtermüket, ahová a gyárlátogatás után érkeztünk. Itt adtuk elő egy órás műsorunkat, amit vendéglátóink tiszteletére egész évben tanulgattunk. A jóleső taps mellé mindenki ajándékot kapott. Megköszöntük a könyveket és az írószereket, és megkértük a jelenlevőket, hogy akik minket szeretnek, írják be a nevüket a rajnaplóba." **Pálla József, 4. oszt.**

„Péntek délután a brigád tagjai és László bácsi városnézésre vittek bennünket. Először a Ferihegyi reptérre hajtottunk. Csodálkozva hallgattuk és szemléltük a sok fajta repülőgép le- és felszállását. A Margit-hídon át Budára érkeztünk. Álmélkodtunk a Halászbástya és a Mátyás-templom szépségén. Élvezettel fogyasztottuk el a cukrászdában a finom fagylaltot. Szombaton korán ébredtünk, a Fogaskerekűvel és az Úttörővasúttal felutaztunk a Jánoshegyre. A kilátó tetejéről gyönyörködtünk a főváros látképében. Csodálatos élmény volt a mozgólépcsőn állva emelkedni és zuhanni. Kár, hogy Pinnyén nincs ilyen! Metrózás után jó étvággyal megebédeltünk... Sajnos, kevés időt tölthettünk az Állatkertben és a Vidámparkban. A brigádos bácsik kikísértek bennünket a pályaudvarra. Fájó szívvel búcsúztunk el tőlük, mert még lett volna sok látnivaló. Így is nagy élmény volt ez a két napos kirándulás. Nagyon jól éreztük magunkat. Hálával gondolunk szeretett brigádunkra." **Fejes István, 3. oszt.**

Szajkó Béla linóleummetszete
Tuzsér, Napközi Otthon

Postafiók 100

Legkedvesebb levelem októberben. „Kedves Űr Kata! Tudatom veled, hogy tanyánk lakossága nagyon kedveli a zenét. Néhány idős bácsi kedveltette meg velünk, akik családi és iskolai ünnepélyeken is szívesen szerepelnek. Radva János bácsi magakészítette citerán játszik, Kelemen Imre bácsi szívesen tárogatózik. Nyári estéken az egész határt betölti a tárogató hangja. Rákóczi András bácsi a zenészek között a legidősebb, köcsög-dudával adja az aláfestést. Az én édesapám kedves hangszere a klarinét. Egymás tanyáján gyűlnek össze gyakorolni a zenebarátok. Mi meg szívesen tanuljuk tőlük a sok szép népdalt, sőt a zenével is próbálkozunk, hogy a szép hagyományt tovább vigyük. Szeretettel üdvözöl: **Milicz Mária** kisdobos, Kecel-Dömötör, Általános iskola."

Bemutatom az Ibolya őrsöt (Szilsárkány, Általános iskola, Kossuth u. 40.), mert olyan nagy szeretettel írnak a kosárkötő idős Szabó Pista bácsiról, hogy én meg őket szerettem meg emiatt. Azt is írják, hogy az őrsben mindenki járatja a Kisdobost és Coffi szép betűit sokan utánozzák; szerencsére!

Budi Ágota második osztályos (Hejőbába, Általános iskola) és kisdobos társai olyan elbeszéléseket, olvasmányokat gyűjtenek, amiből megismerhetik azt az időt, amikor a nagymamák, nagypapák voltak kisgyerekek. Azt mondják, számukra ez az igazi „kincskeresés."

László Róbert (Mátranovák, Általános iskola) és sok 2. és 3. osztályos kisdobos rajzszakkörbe jár lelkesen. Rajzaik itt vannak a szobám falán, gyönyörködöm bennük naphosszat.

Levélvárta. Mostanában különösen sok olyan igény érkezett, hogy külföldön élő kisdobosokkal, úttörőkkel szeretnének levelezni a hazaiak: Véghelyi Jutka 9300, Csorna, Bartók Béla u. 36; Novák Ildikó Beáta 2030 Érdliget, VII. k. Turóc út 13.; Pál Erika 6622 Nagymágocs, Ótompahát 48; Gőz Marianna 5137 Jászk, Bocskai 13.; Rácz Margit 5600 Békéscsaba, Kulich Gyula u. 23. ép. A lépcsőház 4. em.; Németh Andrea 9723 Gyöngyösfalu, Kossuth Lajos u. 10. és mások is. Szerencsére ajánlkozók is akadnak. Magyar gyerekekkel levelezne szívesen: Tar Mária és Barta Angéla Kárpátalja, Munkácsi Járás, Szernye Lenin u. 110.; Kukria Klára Kárpát-Ukrajna 295400 Munkacsevó, Fraknó u. 182.; Bertók Gabriella Kárpát-Ukrajna Munkács 295900, Páskomenkó 18.; Fejes Zoltán 295400 Munkács, Pervamaiszkaja Naberzsnaja 8/30; Vincze Éva 930—34 Holice ZDI okv. Dun. Streda, Csehszlovákia; Mitruly Anikó Románia Cluj-Napoca C. P. 3400. Al. Snagov 4. Sc II. Ap. 54.

Választhat közülük levelezőpajtást akárki, Tardi Mária is, aki szívesen levelezne külföldiekkel, de magyar kisdobosokkal is, akiket a különleges dolgok érdekelnek. Ő például azt olvasta valahol, hogy egy embernek 385 millió hajszála van. Aki nem hiszi, számoljon utána, vagy kérdezze meg a részletekről Marikát. (Címe 3792 Sajóbátony, Kossuth u. 31.)

Sok csalódott levelet kaptam. Gyerekek panaszkodnak — sőt egy anyuka is, Nyúl községből —, hogy írnak valakinek, aki a Levélvártában szerepel, aztán az illető bizony nem válaszol. Nem szép dolog, én is azt mondom! És éppen azért megdicsérem Kollár Katalint (5462 Cibakháza, Attila u. 38.) és Dallos Juditot (Jugoszlávia 24400 Senta Voislava Ilica 3.), akik engem kérnek, közöljem az üzenetet: köszönik mindenki levelét, de olyan sokat kaptak, hogy nem győzik a választ. Ne haragudjon, ne csalódjon, akinek nem írnak! Jó levelezést, a csalódottaknak vigasztalást kíván:

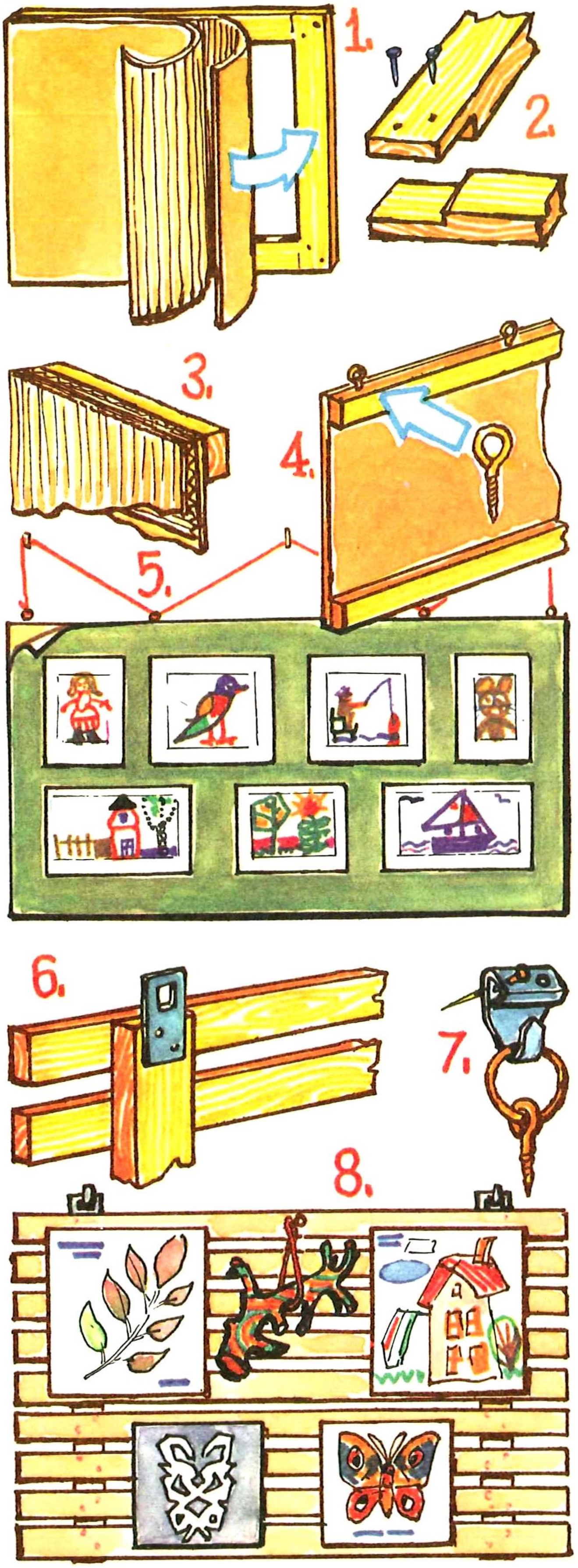
Űr Kata

Ferkai Loránt: **Otthoni mini kiállítás**

Minden gyereknek vannak kedves emlékei: saját készítésű jól sikerült rajzai, festményei, színes fotói, képeslapból vágott kedvencei, préselt növényei és papírfigurái. Ezek persze időnként cserélődnek, a régiek helyébe újabbak kerülnek, a szépet szebbek váltják fel, de hát ez már mindennel így van. Nagy hiba volna, ha ezeket a tárgyakat fiókba gyömöszölve tartanád, ahol tönkremennek, azon felül pedig nem is látod őket. Megéri a fáradságot, hogy valami táblát, rácsot készíts számukra, ami egyben csinos szobadísszé is varázsolja a szép és kedves darabokat.

A minikiállítás táblája készülhet kétrétegű hullámpapírból, amit léckeretre erősítesz (1.). A léckeret végeit legjobb, ha lapolással (2.) kapcsolod egymáshoz, ragasztva és szegezve is. A hullámpapír lapokat teheted hullámos felükkel egymásra, de fordítva is. Felhasználhatsz háztartási gépek — mosógép, hűtőszekrény stb. — dobozaiból vágott lapokat, vagy hungarocell lemezeket is. Ha kevés a léced, végy három réteg hullámpapírt (3.) és egymásra keresztben ragaszd össze a széleiken, majd csupán alul és felül erősítsd meg lécekkel (4.), amelyek egyúttal a felfüggesztő szemescsavarokat is tartják. Bárhogyan is készíted a táblát, a falra legalább két, de lehetőleg több pontján függeszd fel, esetleg az 5. ábrán látható zegzugos zsinórral. Ugyanitt látod, hogy szürke, zöldes vagy más színű kartonnal bevonva még mutatósabb a tábla. A képek feltűzése gombostűvel igen könnyen megy.

Érdekes megoldás a lécekből készített rácstábla. Barkácsboltban vehetsz 2—3 cm széles fenyőfa léceket. Megcsiszolod üvegpapírral, hogy simák legyenek és erősebb keresztlécekhez szegezed őket (6.). A keresztlécek felső végeihez vasboltban kapható akasztókat szegezz, vagy szemescsavaros képkarikákat csavarozz a végeikbe (7.), hogy képakasztó kampókra függeszthesd a rácsot. Kis kampós-szegekre is akaszthatod az egészet (8.), de ehhez már apuka segítsége szükséges. A képeket, rajzokat, szépformájú gyökerek stb. feltűzheted vagy akaszthatod, ha szobrokat, kagylókat is ki akarsz állítani, a rács aljára szegezz keskeny, polcszerűen előre nyúló deszkácskát.

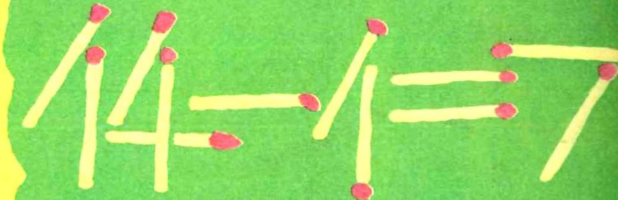
Októberi fejtörő

Őrizzétek meg és a megfejtéssel együtt küldjétek be!

Útvesztő

Rajzold be, milyen úton juthatsz az A pontból a B ponthoz. Ezt a megfejtést nem kell beküldened!

Gyufaszámtan

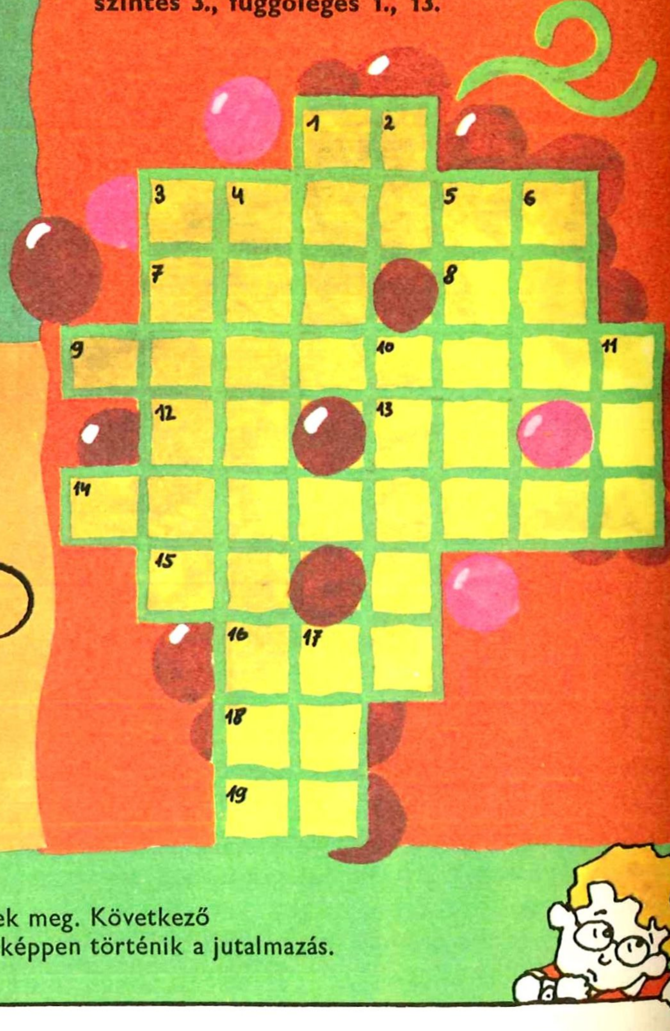
Rakd ki gyufából ezt a hibás egyenlőséget. Egy gyufát fel kell emelni és más helyre tenni úgy, hogy az egyenlőség hibátlan legyen.

Keresztrejtvény

Vízszintes: 1. Réten nő. 3. Őszi munka. 7. Csuk. 8. Tiltószó. 9. Folyadékot önt. 12. Háziállat. 13. Nesze eleje. 14. Kiokoskodik. 15. ŐO. 16. Nem kevés. 18. Doktor rövidítése. 19. Betűt rajzol.

Függőleges: 1. Szőlőtőkéről szedik. 2. Hézag, hiány. 3. Őszi gyümölcs. 4. Társasjáték (—'). 5. Nem akadályoz. 6. TEE. 10. Ennék, tájszólással. 11. Közelgő évszak. 17. Arc része.

A keresztrejtvényből beküldendő a vízszintes 3., függőleges 1., 13.

Töltögető

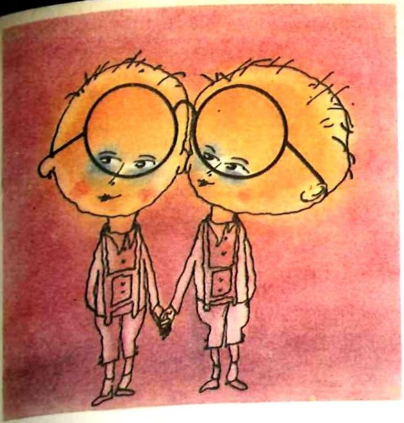
Három üvegünk van, mindhárom pontosan 1 literes. Az egyik üveg színültig van musttal, a másikban 8 dl must van, a harmadik üveg üres. Van egy üres 4 dl-es bögrénk. Hogyan tudjuk a bögre segítségével a mustot úgy széttöltögetni, hogy mindhárom üvegben 6—6 dl must legyen?

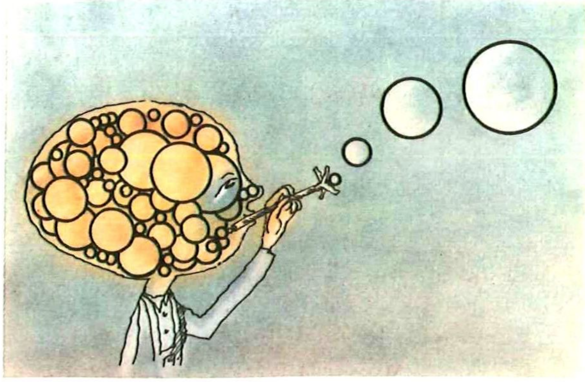
Mi a nevük?

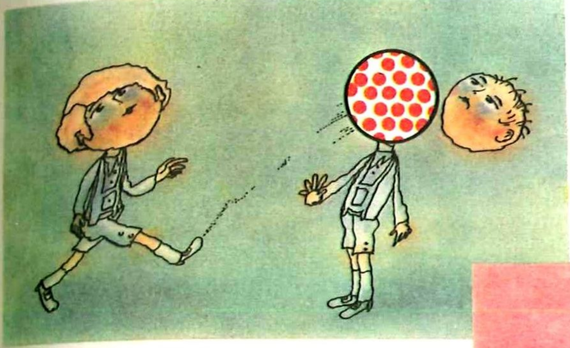

Rejtvényfejtők, figyelem! A megfejtést őrizzétek meg. Következő számunkban megírjuk, mikor kell beküldeni, s miképpen történik a jutalmazás.

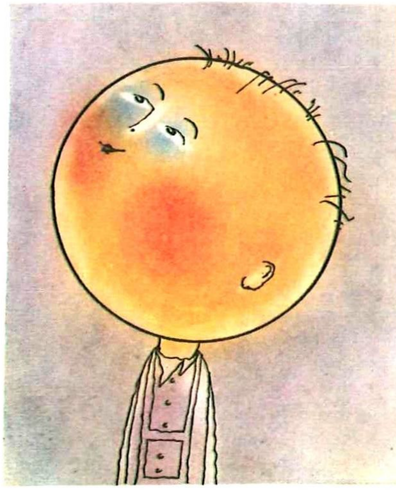
Dallos Jenő:
Tréfás mértani formák *Kör*

kisdobos

A Magyar Úttörők Szövetségének gyermeklapja XXV. évf. 8. sz.

Szerkesztő: Kelemen Sándor

Levélcím: Kisdobos szerkesztősége, 1502 Budapest, Postafiók 100. Telefon: 664-373

Kiadja az Ifjúsági Lapkiadó Vállalat. Felelős kiadó: Dr. Petrus György

Kiadóhivatal: 1374 Budapest VI., Révay u. 16. Telefon: 116-660. Terjeszti a Magyar Posta

Előfizethető bármely postahivatalnál, a kézbesítőknél, a Posta hírlapüzleteiben és a Posta Központi Hírlapirodájánál (KHI) 1900 Budapest V., József nádor tér 1. Közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215-96162 pénzforgalmi jelzőszámlára.

Megjelenik évenként tíz alkalommal.

Előfizetési díj 1 évre 40.— Ft, I. félévre 24,— Ft, II. félévre 16,— Ft, negyedéves előfizetés nincs.

Készült a Kossuth Nyomdában 76.0794. Felelős vezető: Monori István vezérigazgató.

INDEX: 25.442

Kéziratokat nem őrzünk meg, és nem adunk vissza.

A címlap és az aláírással nem jelölt rajzok Vida Győző munkái.

A hátsó borítót Görög Júlia rajzolta.

Ára: 4,— Ft

